

NDC – NANSEN DIJALOG CENTAR

**ISPITIVANJE ODNOSA RODITELJA PREMA KVALITETI
OSNOVNOG ŠKOLOVANJA NJIHOVE DJECE
U VUKOVARU**

Izvešće o kvalitativnom istraživanju

rujan 2005.

SADRŽAJ

<u>UVOD</u>	<u>3</u>
<u>SVRHA ISTRAŽIVANJA/PROBLEM</u>	<u>5</u>
<u>METODOLOGIJA</u>	<u>5</u>
<u>CILJEVI</u>	<u>6</u>
<u>POSTUPAK</u>	<u>6</u>
<u>REZULTATI</u>	<u>7</u>
1. <u>BUDUĆNOST DJECE U VUKOVARU</u>	<u>7</u>
2. <u>KVALITETA ŠKOLOVANJA U VUKOVARU</u>	<u>8</u>
3. <u>ORGANIZACIJA NASTAVE ZA MANJINE</u>	<u>11</u>
4. <u>MODELI ŠKOLOVANJA NACIONALNIH MANJINA</u>	<u>13</u>
5. <u>UPIS DJETETA U ZAJEDNIČKI RAZRED</u>	<u>16</u>
6. <u>INTERKULTURALNOST</u>	<u>17</u>
7. <u>UKLJUČIVANJE U RADNU SKUPINU</u>	<u>18</u>
<u>DISKUSIJA</u>	<u>19</u>
<u>ZAKLJUČCI</u>	<u>22</u>
<u>LITERATURA</u>	<u>23</u>

UVOD

Prema izvoru s web stranice Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, pripadnici nacionalnih manjina svoje pravo na odgoj i obrazovanje na svom jeziku i pismu ostvaruju u skladu s Ustavom Republike Hrvatske, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina te Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina **trima osnovnim modelima i posebnim oblicima školovanja:**

- **Model A** – nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina, gdje se obvezatni državni program i kurikulum prevodi na jezik nacionalne manjine.
- **Model B** – dvojezična nastava, gdje se društveni predmeti uče na jeziku nacionalne manjine, a prirodni predmeti na službenom, hrvatskom jeziku.
- **Model C** – njegovanje nacionalnog jezika i kulture, što podrazumijeva dodatne sate za pripadnike nacionalnih manjina prema njihovom izboru .
 - o Oblik nastave u kojem se jezik nacionalne manjine uči kao jezik sredine.
 - o Posebni oblici nastave: ljetna škola, zimska škola, dopisno-konzultativna nastava.
 - o Posebni programi za uključivanje učenika romske populacije u odgojno-obrazovni sustav.

Pripadnici nacionalnih manjina imaju mogućnost obrazovati se na materinskom jeziku na svim stupnjevima obrazovanja od predškolskoga do visokoškolskog. Jezici na kojima se izvodi nastava mogu se svrstati u dvije grupe na tzv. teritorijalne ili manjinske jezike i neteritorijalne, a prema Europskoj povelji o regionalnim ili manjinskim jezicima, odnosno Odluci o ratifikaciji Zakona o potvrđivanju europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima. Pripadnici nacionalne manjine sami predlažu i odabiru model i program u skladu s postojećim zakonima i svojim mogućnostima za realizaciju programa. Svi modeli i oblici školovanja u redovitom su odgojno-obrazovnom sustavu Republike Hrvatske.

U reintegriranom području Istočne Hrvatske, a posebice u Vukovaru nastava za srpsku nacionalnu manjinu organizirana je po modelu A, a za ostale nacionalne manjine (rusinsku, ukrajinsku, mađarsku i slovačku) odvija se po modelu C.

Nastava za djecu pripadnike srpske nacionalne manjine organizirana je na ovaj način još 1997. godine (prije donošenja Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, 2002. godine) i to dogovorom između tadašnjih predstavnika Srpske zajednice i Ministarstva prosvjete i športa, uzimajući u obzir izražene potrebe i zahtjeve srpske nacionalne manjine koja živi na ovim prostorima, a sukladno pravnim aktima proizašlim iz Erdutskog sporazuma (12. studenog 1995. god.).

Istraživanje o stavovima o školovanju u Vukovaru koje su 2001. g. proveli Ajduković i Čorkalo, koje je dio zajedničkog projekta Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Društva za psihološku pomoć u Zagrebu i Centra za ljudska prava Sveučilišta u Berkleyu (SAD), nađeno je da je škola jedan od ključnih indikatora etničke podijeljenosti zajednice, ali i faktor koji može pridonijeti promjeni stanja (Čorkalo i Ajduković, 2003.). Navedeno Istraživanje pokazuje da su stavovi roditelja djece u nastavi na srpskom jeziku, pozitivni prema sva tri navedena modela obrazovanja, ali značajno je naglasiti i njihov pozitivan stav prema školskoj integraciji, dakle -

zajedničkom školovanju, a uz njegovanje nacionalnog identiteta. Roditelji djece u nastavi na hrvatskom jeziku najpozitivnijim ocjenjuju C model, zatim A, dok prema B modelu imaju blago negativan stav, a njihov je stav prema školskoj integraciji neutralan.

Rezultati su navedenog istraživanja potakli Državni zavod za zaštitu materinstva, mladeži i obitelji, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Društvo za psihološku pomoć da organiziraju stručni skup 29. i 30. svibnja 2003., s temom "Potrebe djece u Vukovaru: Jesu li asimilacija ili segregacija jedina rješenja", na kojem su sudjelovali svi segmenti društva uključeni u obrazovanje, između ostalih i roditelji. Na odvojenim su radionicama (malim grupama), sudionici otvorili dijalog o alternativnim modelima obrazovanja u kontekstu prava na očuvanje kulturnih posebnosti djece pripadnika manjina i potrebe socijalne integracije djece u Vukovaru. Zaključci stručnog skupa odnose se na potrebu za stvarnom ponudom mogućih oblika manjinskog obrazovanja, koja će onda i manjini i većini dati pravo na informiran i stvaran izbor (dok je sadašnja situacija dvojba ili-ili – ili program na hrvatskom jeziku ili program na srpskom jeziku i pismu), na potrebu za obrazloženost svake opcije manjinskog obrazovanja, uz isticanje i prednosti i nedostataka svake od njih. Između ostalog, naglašava se potreba za aktivnijim sudjelovanjem roditelja u životu škole što bi otvorilo prostor za međusobnu suradnju roditelja preko etničkih granica, te djelovalo kao dobar model za njihovu djecu (Čorkalo i Ajduković, 2003.).

Nakon dvogodišnjeg rada na promicanju interetničkog dijaloga na području Istočne Hrvatske, a kao odgovor na situaciju oko podijeljenih škola Nansen dijalog centar započeo je, početkom 2003., projekt Nova škola, cilj kojega je stvaranje uvjeta za novu, kvalitetniju školu, koja će biti više usmjerena na razvoj osobnih potencijala svakog djeteta, a izmijenjeni nastavni plan i program bit će više prilagođen potrebama školovanja u višenacionalnim, multikulturalnim zajednicama.

Na početku je projekta uključena skupina od 40 nastavnika, s ciljem ispitivanja njihovih potreba, mišljenja i stavova o trenutnom stanju i organizaciji školstva u regiji, koji su kroz niz edukacija i sastanaka u Zajednicama učenja započeli kreiranje idejnog kurikulumuma «Nove škole». Ispitivanje potreba, problema i odnosa prema osmogodišnjem školovanju, roditelja djece osnovnoškolske dobi u Vukovaru, čiji se rezultati nalaze u nastavku istraživanja, bila je sljedeća faza implementacije projekta kojoj je cilj aktivno uključivanje roditelja u projekt (od sudjelovanja roditelja u kreiranju kurikulumuma zajedno s nastavnicima do zagovaranja za ostvarenjem te iste škole za njihovu djecu).

Važnost uloge roditelja u traženju alternativnih mogućnosti školovanja u podijeljenim zajednicama vidi se i iz nekih praktičnih primjera koje bilježimo u svijetu, kao što je npr. integrirano školstvo u Sjevernoj Irskoj gdje je 1981. g. upravo na inicijativu grupe roditelja izgrađena prva integrirana osnovna škola. 1985. godine u Belfastu su otvorene još tri takve škole koje su nudile roditeljima alternativu već postojećem obliku školovanja – razdvojenim školama. Danas je u Sjevernoj Irskoj razvijena mreža od 57 integriranih škola, od toga 19 srednjih i 38 osnovnih. Omnibus ispitivanje agencije Millward Brown Ulster pokazalo je da 81% stanovnika Sjeverne Irske smatra da je integrirano školovanje imalo snažan utjecaj na razvoj mira i proces pomirenja na tom području.

SVRHA ISTRAŽIVANJA /PROBLEM

Otvoriti komunikaciju s roditeljima osnovnoškolske djece u Vukovaru s ciljem ispitivanja njihovog mišljenja o kvaliteti školovanja njihove djece i stavova prema organizaciji nastave za djecu pripadnike manjina, te identificirati one roditelje koji su spremni angažirati se na razvoju koncepcije nove; sadržajima, metodama i odnosima kvalitetnije škole.

METODOLOGIJA

KVALITATIVNO ISTRAŽIVANJE

Istraživanje je provedeno korištenjem kvalitativne metodologije – metodom dubinskog intervjua. Metoda dubinskog intervjua jest kvalitativni oblik istraživanja u kojem se ispitanici pri individualnom susretu s osobom koja ih intervjuira potiču na razgovor o određenoj temi, koja se pri tome vrlo detaljno obrađuje. Dubinski intervjui omogućuju poticanje cijelog niza misli, asocijacija, stavova i osjećaja u ispitanika.

Izbor metode u ovom ispitivanju temeljio se na pozitivnim iskustvima **Programa slušanja**, koju je u Osijeku predstavio **Herb Walters** 1993. g. On je prezentirao metodu koju je koristilo u radu na rasnim konfliktima u Americi, te se pokazala kao efikasno oruđe za poticanje građana na rješavanju problema i poboljšaju kvalitetu života u zajednici.

Program slušanja provodio je Centar za mir, nenasilje i ljudska prava od 1998. do 2002. u okviru projekta «Poslijeratna izgradnja mira u Istočnoj Slavoniji».

«Projekt slušanja pokazao se kao jako dobar način pri otvaranju komunikacije, koja je prvi korak bilo koje aktivnosti, i to u zajednicama gdje je komunikacija među stanovništvom teška, ili uopće ne postoji.

Aktivno slušanje pomoglo je stvaranju odnosa između slušača i stanovnika, izgradilo povjerenje; ispitanici su imali osjećaj da im se iskazuje poštovanje – ima ih tko slušati, pristupilo im se kao osobama, a ne kao objektima, brojevima.

Vraćanjem rezultata u zajednicu dodatno je poboljšana komunikacija – ispitanici su dobili informaciju o tome što njihovi sugrađani/ke misle o pojedinim problemima u zajednici, čime je stvoren preduvjet za otvaranje dijaloga.

Aktivno je slušanje potaklo aktivno sudjelovanje pojedinaca u procesima socijalne promjene.» (izvor: članak Corinne Bloch 2004., prema izvještajima projekta «Poslijeratna izgradnja mira u Istočnoj Slavoniji», Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek, 1998. do 2004.).

CILJEVI

Ciljevi su provedenog slušanja u ovom istraživanju tako bili mnogostruki:

- otvoriti komunikaciju i izgraditi povjerenje – pokazati ljudima da je netko zainteresiran za njihove probleme i voljan ih saslušati
- ispitati mišljenje roditelja o kvaliteti školovanja njihove djece te stavove o trenutnoj organizaciji nastave za djecu pripadnike manjina na području Vukovara
- identificirati grupu roditelja koja je visoko motivirana za aktivno sudjelovanje u kreiranju nove škole

POSTUPAK

Upitnik za istraživanje sastavili su Martina Uglik i Igor Đorđević u koordinaciji s projektnim timom Nova škola, a prema zadanim ciljevima Projekta. Nakon dva tjedna "pilot" provođenja intervjua, upitnik je isproban, te su učinjene potrebne izmjene.

Na području su Vukovara provedeni dubinski intervjui s 256 roditelja osnovnoškolske djece, u vremenu od listopada 2004. do siječnja 2005. Uzorak na kojem su provedeni dubinski intervjui je prigodni, temeljen na dostupnosti i spremnosti ispitanika da sudjeluju u istraživanju.

Prigodni uzorak dobro reprezentira stanovništvo grada Vukovara na način da je intervjuirano 50% Hrvata, 32,42% Srba, 3,12% ostalih, 14,46% neizjašnjenih dok je, po popisu stanovništva sastav stanovništva grada Vukovara 57,46% Hrvata, 32,88% Srba i 9,65% ostalih (izvor: službene stranice grada Vukovara www.vukovar.hr).

Ukupan broj djece u intervjuiranim obiteljima je 571 od čega 361 polazi osnovnu školu, što čini 14,6% osnovnoškolske djece u Vukovaru (2470 učenika u osnovnim školama Vukovara – www.t.ht.hr/netuskoli/osnovne-skole).

Tijekom intervjuiranja, 19 ispitanika je navelo da je njihova bračna zajednica nacionalno miješana, što u uzorku od 256 ispitanika čini 7% miješanih brakova, od čega je 65% hrvatsko-srpskih.

Neke su nacionalne manjine zastupljene samo s po jednim ispitanikom - Romi, Madžari, Bošnjaci, Ukrajinci, Slovaci, Albanci i Slovenci; dok je Rusina 10.

TRENING INTERVJUERA

Intervjueri su prije početka ispitivanja prošli trening Programa slušanja u trajanju od tri dana, koji je organiziran za potrebe provođenja upravo ovog projekta. Voditelji treninga bili su Igor Đorđević i Martina Uglik, treneri programa slušanja, koji imaju praktično iskustvo od preko 500 provedenih dubinskih intervjua. Držali su iste treninge i u Centru za mir, nenasilje i ljudska prava

Osijek, u Centru za mirovne studije u Zagrebu itd. Intervjueri su na treningu dobili teorijska znanja o projektu slušanja i metodologiji provođenja, te su prošli niz praktičnih vježbi.

INTERVJUERI

Intervju je provodilo 10 intervjuera, 2 muškarca i 8 žena (najmlađi intervjuer 24 godine, a najstariji 43 godine); 8 intervjuera je srednje stručne spreme i 2 visoke stručne spreme.

TRAJANJE INTERVJUA

Intervju je u prosjeku trajao 45 minuta; najdulji 2 sata, najkraći 20 min.

POSTUPAK INTERVJUIRANJA

Ispitivači su intervju provodili u parovima, pri čemu je jedan član para vodio intervju dok je drugi član para zapisivao cjeloviti transkript intervjuja.

ODABIR ISPITANIKA

Ispitanici su birani metodom «od vrata do vrata». Kriterij je bio da u domaćinstvu žive djeca koja pohađaju osnovnu školu u Vukovaru. Ispitanici nisu dali odgovor na sva postavljena pitanja, uglavnom zato što bi razgovor spontano prešao na drugu temu.

REZULTATI

1. BUDUĆNOST DJECE U VUKOVARU

Na pitanje "**Kakvu budućnost (perspektivu) vidite za svoje/u dijete/djecu ovdje u Vukovaru za vrijeme školovanja? Poslije školovanja?**", odgovor je dalo 95,7% ispitanika.

- 28,1% roditelja izjasnila su se kako **vide budućnost** djece u Vukovaru.
- 18,4% roditelja **vide budućnost, ali su nesigurni**.
- 20,3% roditelja se izjasnilo da **ne znaju** vide li budućnost svoje djece u Vukovaru.
- 28,9% roditelja rekla su da **ne vide budućnost** svoje djece.
- 4,3% roditelja nije odgovorilo

Velika većina ispitanika koja su se izjasnila da vide budućnost svoje djece u Vukovaru kao glavni argument stavlja optimizam i vjeru u bolju budućnost uz otvaranje novih srednjih škola, veleučilišta, otvaranja novih radnih mjesta, te sređivanja međunacionalnih odnosa.

Primjeri odgovora:

Vidim bolju budućnost za svoju djecu, ja sam zaista optimist.; Sve potrebne škole postoje u Vukovaru, dostatno za početak; Mladi trebaju ostati u ovom gradu i boriti se za njegov prosperitet i bolju budućnost; Vizija grada: turistički grad, prosvjetni centar, zaposliti mlade;

Po frekventnosti odgovora kod ispitanika koji su se izjasnili da «ne vide budućnost» svoje djece u Vukovaru najčešći je opći odgovor «nema perspektive» a koji se veže najvećim djelom na ekonomsku situaciju (nedostatak radnih mjesta), te manjim djelom na nacionalne odnose (podjela, dvojezična diploma). Od ispitanika koja su se izjasnili da ne vide budućnost djece u Vukovaru 36,5% ih je izrazilo želju, odnosno spremnost da se odsele bilo u drugi grad, bilo u drugu državu.

Primjeri odgovora:

Djeca imaju izbora do srednje škole, dalje (na fakultet) idu u Osijek ili u Srbiju; Na žalost ne vidi budućnost djece, nema zaposlenja, razmišljam o odlasku u Irsku. Željeli bi smo se odseliti samo zbog djece da ih nitko ne pita tko su, što su i kako se krste;

U najvećem broju u kategorijama «da, ali je nesiguran» i «ne znam» po frekventnosti se spominju loši ekonomski uvjeti, u prvom redu nedostatak radnih mjesta i loši međunacionalni odnosi (dvojezična diploma, podijeljenost grada).

2. KVALITETA ŠKOLOVANJA U VUKOVARU

Odgovori ispitanika na pitanje: "**Možete nam reći kako ocjenjujete kvalitetu školstva u Vukovaru?**" Što podrazumijevate pod pojmom «kvalitetna»? mogu se podijeliti u nekoliko osnovnih kategorija, s tim da odgovori većine ispitanika pripadaju u dvije ili više kategorija:

A.) Organizacija rada škole

U okviru cjeline Organizacija rada u školi identificirana je produkcija odgovora vezanih uz različita područja problema. Tako nalazimo odgovore koje je moguće razvrstati u sljedeće podteme:

1. **Smjene /prostor:**
osvrnulo se 21,5% ispitanika, od toga je 60% zadovoljno.
2. **Autobus/prijevoz učenika:**
osvrnulo se 11,7% ispitanika, od toga je 70% nezadovoljno.
3. **Prehrana:**
osvrnulo se 8,2% ispitanika, od toga je 81% nezadovoljno.

Vezano uz organizaciju rada škole, roditeljima je važan rad u jednoj smjeni (prijepodnevoj, uz organiziran produžen boravak), usklađene izvannastavne aktivnosti, organiziran prijevoz, ujednačen raspored i nepostojanje fluktuacije nastavničkog kadra.

Primjeri odgovora:

Djeca imaju prijevoz; Sviđa mi se jedna smjena (djeca se stignu popodne naigrati); Nedostaje produženi boravak; Izvanastavne aktivnosti trebalo bi uskladiti s redovnom nastavom; Nastavnici se često mijenjaju; Broj djece se smanjio (u razredu samo 10 đaka).

B.) Kurikulum

1. Program

Produkcija odgovora koji su povezani s kategorijom plana i programa je bila velika 84,4%. Od toga je 74% nezadovoljnih roditelja. Odgovori pokazuju da se roditelji osjećaju opterećeni (uglavnom i nemoćni) glede školskih obveza svoje djece koje iziskuju njihovu stalnu pomoć.

Primjeri odgovora:

Smanjiti težinu programa i izvođenja nastave; Smanjenje programa, manje knjiga koje djeca svakodnevno moraju vući u školu; Da se program prilagodi sposobnosti djece; Da gradivo bude interesantnije; Informatika bi trebala biti predmet broj jedan; Trebalo bi što više stranih jezika; Kasnije uvesti strani jezik, prvo da nauči svoje pismo; Djeca puno moraju raditi kod kuće sami ili s roditeljima; Previše je zadaće;

Važno je napomenuti da veliki dio roditelja obuhvaćenih istraživanjem (71,9%) već kod ovog pitanja spominje dvojezičnu nastavu. Tako, 45% roditelja dvojezično školovanje spominje kao problem, a 27% roditelja «podijeljenost škola» ističe kao značajan problem.

2. Metode i oblici

32% roditelja osvrnulo se na metodologiju rada nastavnika. Od toga je 86,6% roditelja nezadovoljno, većinom navodeći da je problem tradicionalan način poučavanja.

Primjeri odgovora:

Starije nastavnike treba educirati, njihove metode educiranja su zastarjele; Manje nastave gdje djeca uče gradivo napamet i bez razumijevanja, da su manje opterećena; Nema kreativnosti; Nedostaje prakse; Škola je nefleksibilna; Škola u kojoj nastavnik uspije djetetu prenijeti znanje na što razumljiviji način, da djeca logično shvate i nauče; Tradicionalan način učenja možda i nije tako loš samo bi se trebalo raditi tako da se te stvari mogu primijeniti u praksi;

3. Sredstva/oprema

69,5% roditelja se osvrće na važnost dobre opremljenosti škole, od toga je 54,5% roditelja zadovoljno.

Primjeri odgovora:

Moderna škola, kompjuterizirana, s kabinetima za prirodu, kemiju i fiziku; Da imaju gdje ostaviti svoje stvari (jakne, cipele, knjige); Opremljena dvorana za tjelesni i vani neko igralište ili sportski teren;

4. Nastavnici

Od 85,5% roditelja koji vide nastavnike kao važan segment kvalitete škole, 71,7% je zadovoljno. Roditelji izražavaju potrebu za educiranim nastavnicima, koji pokazuju razumijevanje za djecu, ali održavaju disciplinu i autoritet, te posebno ističu potrebu za individualnim pristupom djetetu.

Primjeri odgovora:

Trebao bi biti bolji odnos i više komunikacije između djece, učitelja i roditelja; Disciplina i autoritet; Da prepoznaju talente i pruže im šansu; Korektni učitelji koji uvažavaju različitosti; Individualni pristup djetetu (sada su zakinuta napredna djeca);

5. Opterećenost

a. Ideologijom i crkvom

Vezano uz obrazovnu politiku, 18% roditelja raspravlja o ulozi politike i Crkve, od kojih je 87% nezadovoljno.

Primjeri odgovora:

Veliki je utjecaj politike na školstvo; Škole napravljene zbog politike; da bi nastavnici imali posao (neki nisu kompetentni); Ne želimo da nam političari određuju što će biti s našim djetetom; Uplitanje Crkve; Ne sviđa mi se vjeronauk u školi;

b. Udžbenicima

Pitanje udžbenika roditelji doživljavaju kao veliki problem: spominje ga 26% roditelja i svi su nezadovoljni.

Primjeri odgovora:

Nije dobro što se svake godine izdaje mnogo novih udžbenika, raznih autora to je financijsko opterećenje; Problem je s udžbenicima i radnim listovima koji se koriste u programu na srpskom jeziku: teško se nabavljaju, zastarjeli su, moraju se kopirati;

c. Komunikacija i odnosi

16% roditelja spominje ovaj segment školskog života, od kojih je 73,2% nezadovoljno.

Primjeri odgovora:

Školstvo je opterećeno administracijom; Jako puno stvari još nije definirano u zakonu o školstvu pa su i profesori u fazi da se traže; Procedura oko upisa u školu nije dobra;

6. Ocjenjivanje/vrednovanje

8,2% roditelja osvrnulo se na kriterije ocjenjivanja u osnovnim školama u Vukovaru. Svi su nezadovoljni.

Primjeri odgovora:

Ocjene se poklanjaju pa u srednjoj školi "ispadaju glupi"; Kriteriji su manji nego u drugim gradovima, učitelji su popustljiviji nego u drugim gradovima; Događa se da dijete nema ni jednu ocjenu iz pojedinih predmeta cijelo polugodište; Djeca se ocjenjuju po roditeljima, tko je kakvog staleža;

7. Stupanj ostvarenja obrazovnih i odgojnih ciljeva

16,4% roditelja osvrće se na pitanje stjecanja kvalitetnog znanja koje omogućuje upis u srednju školu i na fakultet. Od toga, njih 59,5% izražava svoju bojazan vezanu uz kvalitetu stečenog znanja i njegovu daljnju primjenu.

Primjeri odgovora:

Od djece se puno traži, a nakon školovanja nemaju mogućnost zaposlenja; Nakon školovanja nisu obučeni za rad; Školstvo ne prati trendove u ekonomiji;

8. Uključenost roditelja u rad škole

92,6% roditelja odgovorilo je na pitanje o uključenosti u rad škole. 61,2% roditelja izjašnjava se da su uključeni, a 38,8% da nisu.

Primjeri odgovora:

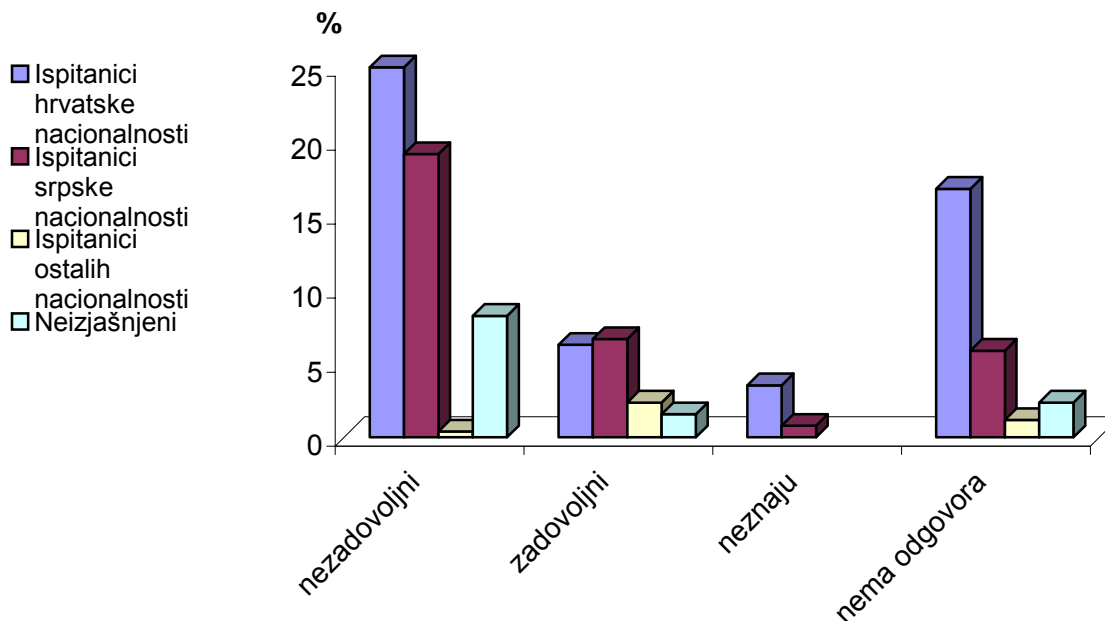
Struka je struka, ali nastavnici bi uvijek trebali imati vremena za roditelje; Treba poboljšati odnos roditelj-učitelj, sada nema kontakta; Roditelji se previše miješaju u rad nastavnika; Problem su i roditelji koji nedovoljno odgajaju svoju djecu i previše su osjetljivi na svoju djecu; Roditelji jako puno mogu pomoći savjetima;

3. ORGANIZACIJA NASTAVE ZA MANJINE

U okviru provedenog istraživanja ispitanicima je postavljeno sljedeće pitanje: «**Možete li nam reći kako ste zadovoljni načinom na koji je uređeno pitanje školstva za pripadnike nacionalnih manjina u Vukovaru?**».

Od 73,8% roditelja koji su dali odgovor na ovo pitanje:

- 71,4% se izjasnilo da su nezadovoljni sadašnjom organizacijom nastave za manjine,.
- 22,8% roditelja je zadovoljno organizacijom nastave za manjine.
- 5,8% roditelja nema određen stav o tome (izjasnilo se kao «ne znam»).

Zadovoljstvo roditelja sadašnjim modelom školovanja

1. Nezadovoljni

71,4% ispitanika svih nacionalnosti koji su nezadovoljni, najveći broj je nezadovoljan jer smatra da sadašnji model uzrokuje podjelu djece.

Primjeri odgovora:

Ovaj način nije dobar, djecu ne treba dijeliti; Smatram da djeca trebaju zajedno u školu: dok smo bili u progonstvu djecu su u školi su dijelili na domaće i prognanike, onda su ih stavili zajedno i problemi su nestali; Voljela bih da idu zajedno i da imaju samo jedan predmet više (srpski jezik);

2. Zadovoljni

Ispitanici svih nacionalnosti koji su zadovoljni (22,8%) podjednako su zadovoljni iz razloga što im odgovara podjela i što smatraju da se ovako preveniraju sukobi.

Primjeri odgovora:

Ako postoji mogućnost incidenta onda je bolje da su škole još uvijek odvojene; Ako su oni zadovoljni i mi smo; Mi ne mrzimo nikog, naša djeca druže se sa svom djecom i nema nikakvih problema. Zadovoljni smo s tim; Tako treba biti, svatko svoje pismo da zna;

2. Neodlučni

Mali dio (5,8%) ispitanika je odgovorio da ne zna je li zadovoljan ili ne, od kojih je većina ispitanika hrvatske nacionalnosti.

Primjeri odgovora:

Djeca ne bi trebala biti podijeljena, ali Srbi i njihova škola nas uopće ne zanimaju jer od toga nemamo nikakve koristi; Problem je bolje da se rješava u školi;

3. Neizjašnjeni

Također postoji dio ispitanika (26,2%) koji se nije izjasnio o ovom pitanju, od čega je veći dio 64,2% hrvatske nacionalnosti.

4. MODELI ŠKOLOVANJA NACIONALNIH MANJINA

U prvim provedenim intervjuima, što se potvrdilo i u nastavku istraživanja, pokazalo se da roditelji uopće nisu upoznati s modelima školovanja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, što je bilo suprotno od naših očekivanja. Uvidjevši potrebu, u procesu intervjuiranja, ispitivači su informirali roditelje o modelima te su nakon 113 intervjuja upoznatost i kvantitativno bilježili. Tim načinom smo došli do dva rezultata: upoznatosti s modelom i izjašnjenost o modelu.

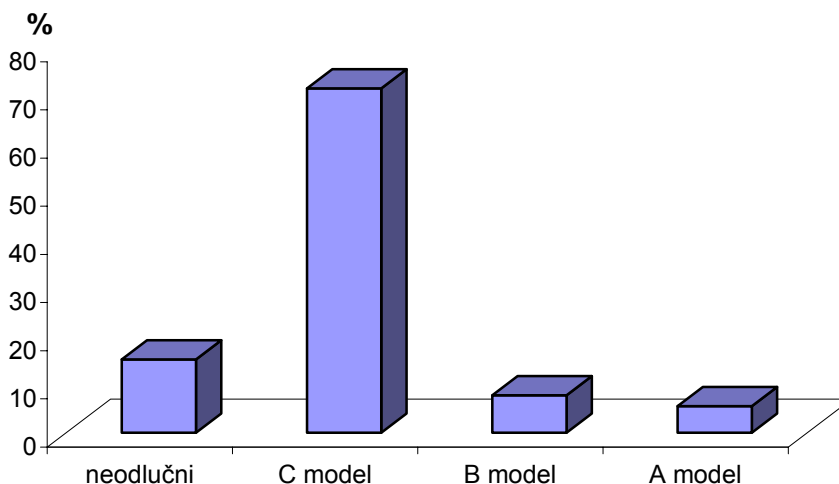
1.) UPOZNATOST S MODELIMA ŠKOLOVANJA

Na pitanje: *"Jeste li upoznati s modelima (ABC) po kojima se mogu školovati nacionalne manjine"*, 37 (14,5 %) ispitanika odgovara da su čuli za njih, 3 (1,2 %) ispitanika odgovara da znaju točno na što se modeli odnose, 103 (40,2 %) ispitanika izjavljuje da ih ne poznaje, a 113 (44 %) ne daje nikakav odgovor. Dakle, može se zaključiti da su ispitanici vrlo slabo upoznati s modelima školovanja nacionalnih manjina.

Uspoređujući ispitanike po nacionalnoj pripadnosti, zanimljivo je da su jedina 3 ispitanika koji znaju točno na što se koji model školovanja odnosi hrvatske nacionalnosti (i to, dvoje od njih – nastavnici u OŠ). Zanimljiv je i podatak da je samo 20,5 % ispitanika srpske nacionalnosti čulo za modele (ali ne znaju točno), te samo 20 % svih pripadnika manjina (kada uzimamo u obzir ispitanike i srpske nacionalnosti i ostalih manjinskih naroda).

2.) IZJAŠNJENOST O MODELU ŠKOLOVANJA

Postavljeno je pitanje: **«Koji model smatrate najboljim i zašto?»**.

Učestalost izbora pojedinog modela školovanja nacionalnih manjina na uzorku 256 roditelja iz Vukovara

A MODEL – nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina, gdje se obvezni državni program i kurikulum prevodi na jezik nacionalne manjine

Za model A, kao najbolji model školovanja, odlučilo se **5,5%** ispitanika (od tog broja: 64,3% Hrvata, 7,1% Srba, 21,4% ostale manjine i 7,1% nacionalno neizjašnjeni).

- Ispitanici hrvatske nacionalnosti koji su odgovorili da im je A model najbolji, u velikoj većini kao razlog navode da im odgovara postojeća podjela.

Primjeri odgovora:

Neka oni idu u svoju školu, mi u svoju; Srbi nas ne žele da prihvate, to neće biti kako je prije bilo – politika je glavni krivac; Moje dijete je dobilo batina od njih prvi dan škole, tako se izbjegavaju sukobi;

- Jedan ispitanik srpske nacionalnosti je odgovorio da mu je A model najbolji, i to zato što mu odgovara podjela.
- Ispitanici iz miješanih brakova koji su odgovorili da im je A model najbolji, navode kao razlog da se na ovaj način izbjegavaju sukobi.

Primjeri odgovora:

Dobro je što su se razdvojili jer nema incidenata;

B MODEL – dvojezična nastava, gdje se društveni predmeti uče na jeziku nacionalne manjine, a prirodni predmeti na službenom, hrvatskom jeziku

Za model B, kao najbolji model školovanja odlučilo se **7,8%** ispitanika (od tog broja: 10% Hrvata i 90% Srba)

- Ispitanici hrvatske nacionalnosti koji su odgovorili da im je B model najbolji, kao podjednako važne razloge navode da se na ovaj način izbjegavaju sukobi i da djeca uče svoje, a zajedno su.

Primjeri odgovora:

U Vukovaru se od škola prave geta; Na taj način bi djeca bila zajedno a ne bi bila ni za šta zakinuta;

- Ispitanici srpske nacionalnosti koji su odgovorili da im je B model najbolji, u većini također daju iste odgovore kao i većina pripadnika hrvatske nacionalnosti, a neki dodaju razlog da bi tako djeca imala jednake šanse pri upisu dalje i zapošljavanju i u Hrvatskoj i u SCG.

Primjeri odgovora:

Omogućio bih mu kontakt s drugom djecom i učenje hrvatskog jezika, a s druge strane učio bi i njegovao svoj jezik i kulturu; Dvojezična diploma omogućava djetetu da ide u školu i u Srbiji i Hrvatskoj; Najspornija je povijest, novija događanja, ona od prije desetak godina; Smatram da bi djeca na taj način bila manje opterećena nego danas;

C MODEL – njegovanje nacionalnog jezika i kulture, što podrazumijeva dodatne sate za pripadnike nacionalnih manjina prema njihovom izboru

Za model C, kao najbolji model školovanja odlučilo se **71,5%** ispitanika. (od tog broja: 55,7% Hrvata, 29,5% Srba, 1,6% ostale manjine i 13,1% nacionalno neizjašnjeni).

- Od ispitanika hrvatske nacionalnosti koji su odgovorili da im je C model najbolji, većina navodi razlog da im smeta podjela djece, jer produbljuje razdvojenost i otvara mogućnost novim sukobima, te da takav način školovanja podrazumijevaju normalnim.

Primjeri odgovora:

Odvojene škole još više odvajaju djecu, a to nije dobro; Mislím da odvojene škole ne vode u bolju budućnost; Najlogičniji C model ako hoće živjeti zajedno; Kako je dalje u svijetu, tako i kod nas treba; Jer sva djeca trebaju živjeti u Hrvatskoj i poštovati ovaj jezik i ovo pismo;

- Kod ispitanika srpske nacionalnosti koji su odgovorili da im je C model najbolji, podjednak je broj ispitanika odgovorio da im je C model najbolji zato što im smeta podjela djece, jer produbljuje razdvojenost i otvara mogućnost novim sukobima, zato što žele da djeca idu zajedno, ali da znaju svoju kulturu i jezik, te zato što takav način školovanja smatraju normalnim.

Primjeri odgovora:

Da idu svi zajedno u školu, ali da znaju svoju kulturu i jezik; Da se djeca ne odvajaju. Ako se ne počne s djecom nikada nećemo uspjeti; To smo i htjeli ali nismo znali da se može; Ovo je naša država, ja ne želim da moje dijete ima problema s upisom na fakultete;

- Ispitanici iz miješanih brakova koji su odgovorili da im je C model najbolji, u velikoj većini odgovaraju da im smeta podjela djece.

Primjeri odgovora:

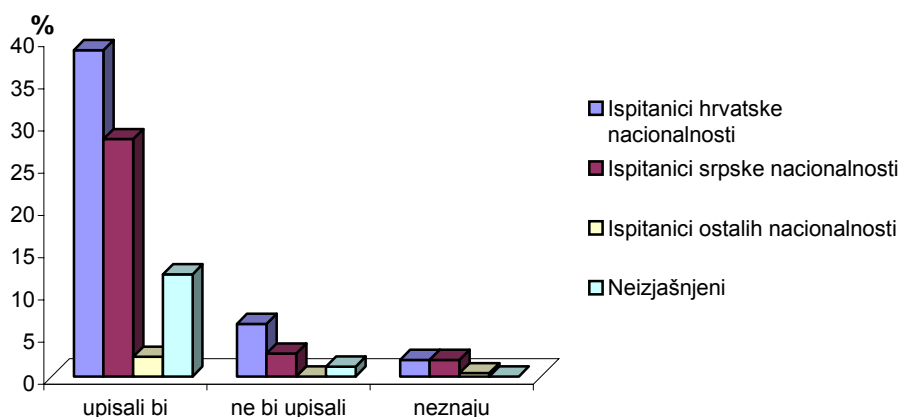
Treba se uklopiti u sustav zemlje gdje živiš; Djecu ne treba odvajati. To je bilo nametnuto. Odvojene škole još više produbljuju odvojenost među djecom;

5. UPIS DJETETA U ZAJEDNIČKI RAZRED

245 roditelja dalo je odgovor na pitanje: «**Da li biste svoje dijete upisali u zajednički razred, školu? Zašto da/ne? Pod kojim uvjetima? Što po Vama Vaše dijete time dobiva/gubi?»**».

- 81,25% roditelja izjasnilo pozitivno,
- 10,15% roditelja reklo je da ne bi upisali dijete u zajednički razred.
- 4,30% roditelja bilo je neodlučno.
- 4,30% roditelja nije dalo nikakav odgovor na ovo pitanje.

Od ukupno 34 nacionalno neizjašnjena ispitanika, koji su dali svoj odgovor na ovo pitanje, njih 19 izjavilo je da živi u nacionalno miješanom braku. Od njih, 17 bi bilo spremno upisati dijete u zajednički razred, dok se dvoje roditelja izjasnilo kako nije spremno svoje dijete/djecu dati u zajedničke razrede.

1.) Argumentacije stava «ZA zajedničke razrede»:

Kada bi išli zajedno u školu zajedno bi odrastali i imali bi više razumijevanja i tolerancije jedni za druge; Ako se ovako nastavi djeca će uvijek imati sliku o onima drugima na osnovi razmišljanja

svojih roditelja; to nije normalna situacija; Podijeljene škole vode još većoj podijeli i odlasku ljudi odavde; Već je vrijeme da idu zajedno;

2.) Argumentacije stava «PROTIV zajedničkih razreda»:

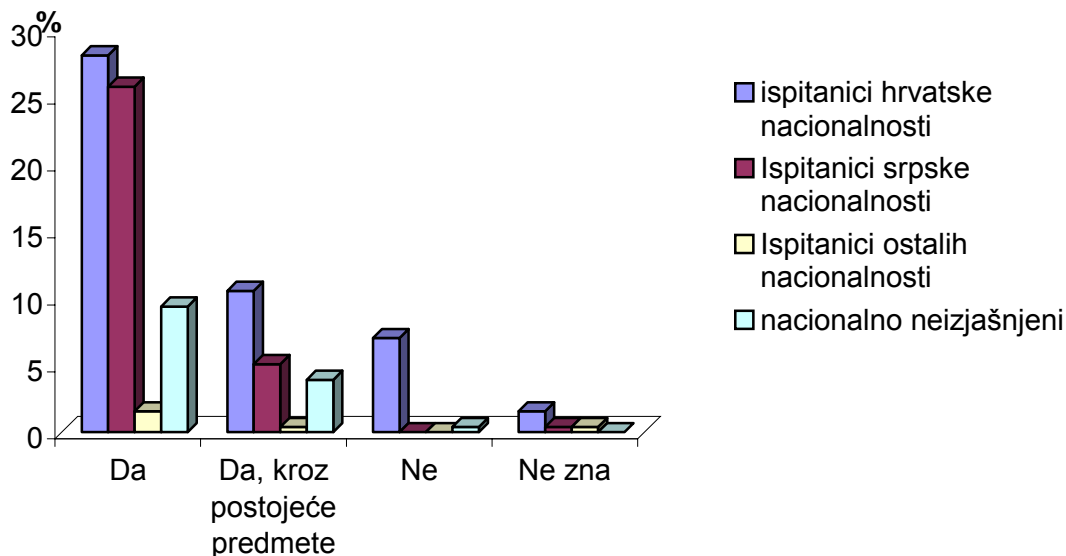
Na ovaj način se izbjegavaju sukobi na nacionalnoj osnovi; Ni druga strana ne želi da u tome učestvuje; Ja se bojim kontakta, reakcije onih koji ne žele da moje dijete ide s njima u razred; Da mogu birati ne bih upisao dijete u zajednički razred prvenstveno da ne bi postali prijatelji; Odrasli bi prvo trebali riješiti te probleme među sobom;

6. INTERKULTURALNOST

Postavljeno je pitanje: «Što mislite o mogućnosti da u školski program budu uključeni nastavni sat/predmeti u kojima bi učenici učili o kulturi i kulturnim osobnostima/osobitostima/značajkama pripadnika svih naroda koji žive na ovom području? Podržavate li takvu mogućnost? Zašto da/ne?»

Od 256 roditelja, 94,5% roditelja je dalo odgovor na ovo pitanje.

- 64,8% roditelja podržava mogućnost uvođenja ovakvih sadržaja.
- 20,0% roditelj podržava ideju, ali ne bi želio da se djeca dodatno opterete novim predmetom već da se takav sadržaj uklopi u neki od postojećih.
- 7,4% roditelja misli da prijedlog nije prihvatljiv.
- dok se njih 2,3% izjasnilo kao «ne znam».

Grafički prikaz dobivenih odgovora 256 roditelja po nacionalnoj strukturi

- Ispitanici koji podržavaju takvu mogućnost

Primjeri odgovora:

Time bi djeca razumjela da na ovim prostorima živi više naroda i ljudi raznih vjeroispovijesti; To bi bilo dobro, što djeca više znaju manje je netrpeljivosti; Kultura i književnost nemaju veze s ratom i nacionalizmom, ničim; Raznolikost kultura i vjera obogaćuje znanje, a i svako dijete;

- Ispitanici koji podržavaju takvu mogućnost, ali ne bi željeli da se djeca dodatno optereće

Primjeri odgovora:

Podržavam, to je dobro, samo da ne budu preopterećena obimom programa; ne dodavati poseban predmet - možda kroz povijest, zemljopis, prirodu; Dodatni predmet koji se ne ocjenjuje; kao izborna nastava bez učenja; Kombinacija kroz književne, likovne i glazbene sadržaje;

- Ispitanici koji ne podržavaju takvu mogućnost

Primjeri odgovora:

Ne zbog politike, jezika, preopterećenost; Ne, predmet je odbojan; Ni slučajno, ne možemo mi ni sa kim; Mi ne ubacujemo svoju povijest u udžbenike da se netko ne bi vrijeđao;

7. UKLJUČIVANJE U RADNU SKUPINU

Budući da je jedna od svrha ovog projekta ispitati spremnost roditelja za sudjelovanje u stvaranju uvjeta za osnivanje jedne takve kvalitetne škole, provjerili smo odgovore koje su roditelji dali na pitanje: ***"Da li bi se Vi osobno uključili u radnu skupinu roditelja koja bi zajedno s nastavnicima radila na osmišljavanju kvalitetnog plana i programa škole?"***

Analiza odgovora pokazuje da je veliki broj roditelja (čak 46,9%) zainteresiran za uključivanje, te žele da ih se dodatno kontaktira. 16,8% ispitanika izjavljuje da nije sigurno bi li sudjelovali, te uglavnom ističu problem nedostatka slobodnog vremena, ali i ta je skupina ipak iskazala određenu zainteresiranost. 30,5 % ispitanika odbija sudjelovanje u takvom radu iz različitih razloga: nedostatka slobodnog vremena, bolesti, osjećaja nekompetentnosti, nepovjerenja u učinak. Odgovor nije dalo 15 ispitanika ili 5,9%.

DISKUSIJA

Kao što smo rekli, ciljevi su provedenih intervjua (ili provedenog postupka aktivnog slušanja) u ovom istraživanju bili mnogostruki:

- otvoriti komunikaciju i izgraditi povjerenje – pokazati ljudima da je netko zainteresiran za njihove probleme i voljan ih saslušati
- ispitati mišljenje roditelja o kvaliteti školovanja njihove djece te stavove o trenutačnoj organizaciji nastave za djecu pripadnike manjina na području Vukovara
- identificirati grupu roditelja koja je visoko motivirana za aktivno sudjelovanje u kreiranju nove škole

Provedeno ispitivanje postiglo je svoju svrhu u smislu ulaska aktivista u zajednicu, te izgradnje povjerenja i otvaranje komunikacije prema roditeljima s ciljem zajedničkog rada na stvaranju uvjeta za novu, kvalitetniju školu po mjeri djeteta, a koja bi bila prilagođenija multikulturalnoj sredini. Ispitanici su u cjelini pokazali izražen interes za navedena pitanja, te rado sudjelovali u intervjuu, vrlo iscrpno govoreći o temama intervjua često, prema iskazu intervjua, i prije nego što su ih intervjua spomenuli.

Dobiveni su neki odgovori na relevantna pitanja postavljena pri planiranju ovog ispitivanja, koji služe kao okosnica i argument za daljnju implementaciju cijelog projekta.

Roditelji su provlačili temu "podijeljenih škola" kroz cijeli intervju, što pokazuje koliko je ta tema za njih važna, te koliko je aktualna. U intervjuu je i eksplicitno postavljeno pitanje o organizaciji nastave za manjine. Pokazalo se da je veliki broj ispitanika i hrvatske i srpske nacionalnosti nezadovoljan postojećim stanjem na tom području, ističući pri tome kao razlog problem podjele djece u školi. Možemo pretpostaviti da se kod roditelja javlja potreba za prevladavanjem nacionalnih razlika kod njihove djece, odnosno za stvaranjem temelja za bolju socijalnu integraciju.

Kada je ispitanicima postavljeno pitanje o modelima školovanja nacionalnih manjina u RH, pokazali su općenito vrlo slabu informiranost, što posebno začuđuje kad je riječ o pripadnicima nacionalnih manjina – tek 20 % svih ispitanika – pripadnika nacionalnih manjina samo je čulo za modele (20,5 % pripadnika srpske nacionalnosti), dok niti jedan nije znao točno što modeli predstavljaju. Jasno je da je neophodno staviti veći naglasak upravo na informiranje pripadnika manjinskih grupa o njihovim pravima. Važno je naglasiti da su u istraživanju Čorkalo i Ajdukovića (2001.), roditelji čija djeca idu po programu na srpskom jeziku iskazali pozitivan stav prema sva tri oblika školovanja nacionalnih manjina, iako je nešto pozitivniji stav prema podijeljenim školama. Stručni skup koji je nakon tog istraživanja održan u Vukovaru usvojio je, kao jednu od preporuka, da sve opcije manjinskog obrazovanja trebaju biti dobro obrazložene, te da i prednosti i nedostaci trebaju biti prezentirani svim akterima nastavnog procesa – i roditeljima i djeci i nastavnicima, kako bi odluka bila temeljena na informiranom izboru (Čorkalo i Ajduković, 2003.) U ovom je istraživanju postignut je i cilj, u skladu s potrebom koja se javila tijekom ispitivanja, informiranja ispitanika o modelima školovanja pripadnika nacionalnih manjina.

Međutim, roditelji i kada preuzimaju odgovornost i spominju mogućnost izbora, to čine uglavnom u odnosu na prošlost: «Roditelji su mogli birati», «Svi smo mi pomalo krivi», «Već su odavno djeca trebala biti zajedno». Kada tvrde da je sada pravo vrijeme za otvaranje teme, dosta njih očekuje da bi to trebao učiniti netko drugi, «odozgo» ili će se već riješiti vremenom, samo od sebe: «Ljude treba dovesti pred svršen čin», «Treba donijeti zakon», «Grad treba organizirati radionice na koje bi išli svi zajedno», «Mislim da će se to riješiti samo od sebe». «Kad bi Država to sredila, da nitko ne bude prozvan.»

Komplementarno izvješće nevladinih organizacija o situaciji djece u Republici Hrvatskoj (od lipnja 2002.) govori o tome da "premda škola nije jedini socijalizacijski agens, ona je kroz dugo razdoblje djetinjstva i mladenaštva temeljno formativni agens, te je stoga opravdana pretpostavka da bi škola mogla odigrati važnu ulogu u procesu socijalne rekonstrukcije i obnove društvenog života u Vukovaru. Iskustva i drugih zemalja (npr. Izrael, SAD, Sjeverna Irska, Makedonija) pokazuju da je upravo škola i školovanje područje na kojega su usmjereni naponi vlasti i stručnjaka kako bi se društveni konflikt različitih etničkih, vjerskih ili nacionalnih grupa prevladao i kako bi se stvorili povoljniji socijalizacijski uvjeti djece koja trebaju (na)učiti živjeti zajedno s drugima.". Dakle, jasno je da i roditelji uviđaju važnost povezivanja djece različitih nacionalnosti, što je najjednostavnije i najbezbolnije moguće učiniti upravo u školskom kontekstu, a što će imati utjecaja i na smanjivanje opće društvene podjele kojem se i teži, posebice na ovom području.

Na pitanje o mogućnosti upisa u «zajedničke razrede», 81% roditelja ističe potrebu postojanja zajedničkih razreda. Uočava se da se argumentacija stava "za" upis u zajedničke razrede zasniva na isticanju važnosti razvoja tolerancije prema različitosti, te problemu podijeljenosti, dok se kod argumenata "protiv" ističe da podijeljenost u školama sprječava sukobe među djecom. Jasno je da bi roditelji trebali imati priliku čuti mišljenja stručnjaka o ovoj temi, kako bi se mogli razbiti postojeći strahovi, a škola bi trebala osiguravati aktivnosti na sprječavanju sukoba.

Očekivana veza između tolerancije i zajedničkih razreda prema mišljenju roditelja u Vukovaru potvrđena je na uzorku bivših učenika koji su pohađali integrirane razrede u Sjevernoj Irskoj. Utvrđeno je da 93% njih procjenjuje da je takvo školovanje imalo značajan utjecaj na njihove živote u smislu razvijenog poštovanja prema različitostima i osjećaja sigurnosti u pluralističkoj okolini. Prema iskazima bivših učenika pokazalo se da im je mogućnost da razmatraju alternativne poglede i stavove u zajedničkim razredima pomogla da se osjećaju sigurnije u «miješanoj», odnosno integriranoj radnoj okolini.

Iskustva iz rada naših suradnika s grupom od 15 mladih Vukovaraca koji su završili osnovno školovanje u podijeljenoj školi u vremenskom razdoblju od 1994. do 2004. godine, te se potom upisivali u različite srednje škole, slična su navedenim iskustvima mladih Iraca.

Ciljevi radionice :

Dobiti direktne i konkretne informacije od mladih koji su prošli sustav osnovnog školovanja u Vukovaru u posljednjih desetak godina o kvaliteti njihovoga obrazovanja u osnovnoj školi, o tome što je bilo dobro, što je nedostajalo za uspješan nastavak obrazovanja u srednjim školama i za praktičan život; kakvi su bili uvjeti školovanja; kakve su bile metode i oblici rada u nastavi; kakva je bila kvaliteta i profesionalnost nastavnika; kakva je bila klima i međuljudski odnosi u školama; je li bilo političkog utjecaja u školama i kakve su bile posljedice tog utjecaja.

Mladi eksplicitno navode kao temeljni problem koji je ometao njihovo normalno školovanje i život u Vukovaru upravo nacionalnu podijeljenost nastalu zbog ratnih događanja, a koja je produbljivana utjecajem političara i nastavnika u školama. Oni izjavljuju da su roditelji upisivali djecu u odvojene razrede pod pritiskom nastavnika, te da bi se djeca prije sprijateljila da nastavnici nisu inzistirali da se upišu u podijeljene razrede i da nisu zabranjivali korištenje udžbenika i knjiga na pismu druge nacionalnosti.

Produkcija odgovora koje su dali roditelji u intervjuu, a koji su povezani s kvalitetom škole, bila je velika, ali i izuzetno neujednačena, odnosno postoji velika varijabilnost odgovora. Naglašava se posebno važnost stranih jezika i informatike, povezivanje gradiva s praksom, potreba za smanjivanjem obujma gradiva, smanjivanjem broja udžbenika, te da se oni ne mijenjaju, poznavanje oba pisma, te stjecanje kvalitetnog znanja koje omogućuje upis u srednju školu i na fakultet. Budući da se kurikulum treba kreirati pri utemeljivanju "nove škole", a pokretači cjelokupnog projekta rade i na stvaranju kvalitetnog kurikuluma, važno je uzeti u obzir ova viđenja roditelja.

Karakteristike koje su ispitanici istaknuli kao važne odlike kvalitetne škole podudaraju se velikim dijelom s podacima koje iznosi Bijeli dokument hrvatskog obrazovanja, kada govori o suvremenoj školi naglašavajući, između ostalog, potrebu za "**Razvojem novih programa edukacije**" u obveznom obrazovanju, primjerice, edukacija za razvoj ekološke svijesti i edukacija za ljudska prava (usvajanje globalne etike). U tom sklopu posebno se ističe osposobljavanje za zajednički život usvajanjem vrednote tolerancije na razlike što je za uspješnu integraciju multikulture Europe od iznimne važnosti. Osim reafirmacije temeljnih znanja, naglašava se područje osposobljavanja za korištenje informatičko-komunikacijskom tehnologijom, rano učenje dva strana jezika, te zdravstveno obrazovanje i sportska edukacija.

Posebno se naglašava važnost kvalitetnog profesionalnog kadra u školi, što je za očekivati, jer je nastavnički kadar nositelj nastave i velikim su dijelom uspjeh i zadovoljstvo učenika ovisni o pristupu nastavnika. Roditelji u velikom dijelu odgovora ističu potrebu za individualiziranim pristupom djeci, što podrazumijeva da i plan i program budu prilagođeni uzrastu i individualnim karakteristikama, ali također da je nastavnik usmjeren na dijete, te da prepozna talente i sklonosti pojedinog djeteta i omogući mu njihov razvoj.

Educiranost nastavnika je druga karakteristika koja se u odgovorima ispitanika često ističe kao važna odlika kvalitetne škole kad se govori o nastavničkom kadru. Kada se govori o suvremenoj školi, stručnjaci naglašavaju cjeloživotno školovanje nastavnika, odnosno stalno usavršavanje.

Na pitanje o uvođenju interkulturalnosti u obrazovanje, roditelji u velikoj većini podržavaju takvu mogućnost, najčešće navodeći razvoj tolerancije i poštivanja različitosti kao svoj razlog. Za promišljanje Nove škole ohrabruje činjenica da je zanemarivo mali broj ispitanika koji nije zainteresiran ili odbija takve sadržaje, te da bi velika većina bila zadovoljna kad bi se interkulturalni sadržaji uključili u postojeće predmete ili bili izbornog tipa.

U odnosu na problem ovog istraživanja posebno je zanimljiva (samo)percepcija uloge roditelja kao odgovornih, ali neaktivnih aktera ili onih bez mogućnosti utjecaja na problematiku podijeljenih škola.

Smatramo da je uključivanje roditelja u život škole od neizmjerne važnosti jer bi oni trebali biti jedan od najvažnijih nositelja promjena. U pitanju je dobrobit i budućnost njihove vlastite djece, stoga je logično da ne bi smjeli samo identificirati probleme i pri tome ostajati po strani. Odgovori na pitanje o uključenosti u život i rad škole pokazuju da je većina roditelja sklona tzv. pasivnoj suradnji, odnosno uključivanju u samo i jedino obavezni dio suradnje, a to su roditeljski sastanci i informacije o ocjenama. Zanimljivo je da roditelji u velikom broju smatraju roditeljska vijeća, kao oblik uključivanja i sudjelovanja u odlučivanju, samo "slovom na papiru", odnosno dobro sročenom teorijom. Razlog tome je s jedne strane vjerojatno nedovoljna informiranost, odnosno nedostupnost informacija širem krugu, a s druge strane djelomično i činjenično stanje, budući da jedan (manji) dio roditelja ima i osobno iskustvo neprovođenja teorije u praksu, kad je riječ o roditeljskim vijećima.

Jedna od preporuka Stručnog skupa o školovanju djece u Vukovaru je i "ponuda raznovrsnih programa za roditelje"... " koja bi mogla potaknuti ih na aktivnije sudjelovanje u životu škole". Kao razlog tome navodi se stvaranje jasnog doživljaja zajedničkog cilja čime se otvara prostor za komunikaciju i suradnju. To bi i djeci davalo drugačiji, kvalitetniji primjer zajedništva. (Čorkalo i Ajduković, 2003.)

Veliki broj roditelja (čak 46,9%) zainteresiran je za uključivanje te žele da ih se dodatno kontaktira. Razlozi za odbijanje sudjelovanja u takvom radu su: nedostatak slobodnog vremena, bolesti, osjećaj nekompetentnosti, nepovjerenje u učinak. Međutim, i među roditeljima koji se nisu izjasnili za uključivanje postoji grupa koja je ipak iskazala određenu zainteresiranost.

ZAKLJUČCI

Osvrćući se na **ciljeve** ovog ispitivanja, možemo zaključiti sljedeće:

1. Koristeći se programom slušanja, koji podrazumijeva aktivno slušanje ispitanika (pripadnika lokalne zajednice – roditelja osnovnoškolske djece), aktivisti NDC Osijek otvorili su komunikaciju i uglavnom zadobili povjerenje ispitanih, uspjeli ohrabriti ljude da izraze svoju zabrinutost, strahove, nezadovoljstvo ili zadovoljstvo postojećim stanjem. Ispitanicima je pokazano da je netko spreman saslušati ih i čuti njihove probleme, što je omogućeno upravo korištenom metodom polustrukturiranog intervjua.
2. Ispitano je mišljenje roditelja o kvaliteti školovanja njihove djece, te o trenutačnoj organizaciji nastave za djecu pripadnike manjina na području Vukovara. Roditelji u najvećem broju ističu problem organizacije nastave, a pri tome se osvrću na podijeljenost škola, čime zadiru u pitanje organizacije nastave za pripadnike manjina. Pokazalo se da je veliki broj ispitanika i hrvatske i srpske nacionalnosti, te ispitanika iz nacionalno miješanih brakova, nezadovoljan postojećim stanjem na tom području, ističući pri tome kao razlog problem podjele djece u školi. Izuzetno veliki broj roditelja (pripadnika svih nacionalnosti) smatra C model školovanja pripadnika manjina, odnosno model koji podrazumijeva njegovanje nacionalnog jezika i kulture kroz dodatnu nastavu, kao najkorektniji i najprihvatljiviji. Također, velika većina ispitanika podržava mogućnost uvođenja interkulturalnih sadržaja u nastavu, videći u tome mogućnost

razvijanja tolerancije prema različitosti koja je od izuzetne važnosti upravo na ovom multietničkom području.

3. Ispitivanje pokazuje da je suradnja roditelja sa školom uglavnom na bazi obvezatne suradnje, odnosno u okviru pohađanja roditeljskih sastanaka i informacija o ocjenama. Ipak, želeći identificirati roditelje koji su spremni i motivirani za aktivnije sudjelovanje, pogotovo u kreiranju nove škole, dobiven je visoki postotak zainteresiranih roditelja, koje je moguće dodatno kontaktirati i uključiti u daljnje aktivnosti. Važno je napomenuti da ispitivanje pokazuje da roditelji u velikom broju očekuju promjene od nekog drugog, dakle potrebno ih je dodatno osvijestiti i potaknuti kako bi i oni bili pokretači promjena.

LITERATURA

- ❑ Ajduković, D (ur), (2003.), Socijalna rekonstrukcija zajednice, Društvo za psihološku pomoć, Zagreb
- ❑ Ajduković, D. i Čorkalo, D. (2003.) Socijalni kontekst 'Vukovarske nove škole'. Zagreb: Izvješće projekta DZZOMM.
- ❑ Ajduković, D. i Čorkalo, D. (2004.) Socijalni kontekst kao izazov za "Novu vukovarsku školu". Vukovar: Europski dom Vukovar, str. 23-32.
- ❑ Čorkalo D. i Ajduković, D. (2003.) Uloga škole u poslijeratnoj socijalnoj rekonstrukciji zajednice. *Dijete i društvo*, 5 (2-3), 219-233.
- ❑ Aronson, J. (1994.), A Pragmatic View of Thematic Analysis. The Qualitative Report, Vol 2, No 1.
- ❑ Bijeli dokument o hrvatskom obrazovanju, Konceptija promjena odgojno-obrazovnog sustava u Republici Hrvatskoj; Ured za strategiju razvitka Republike Hrvatske: (2002.)
- ❑ Cowden, A., Integrated schools build bridge, Y –PRESS.
- ❑ Education and Community in the Northern Ireland Schools Apart?, Centre for the Study of Conflict, University of Ulster.
- ❑ Foundation on Inter-Ethnic Relations, Hague: Haške preporuke o pravu nacionalnih manjina na obrazovanje i objašnjenje, listopad 1996. (preveo Hrvatski pravni centar, Zagreb)
- ❑ Internet stranica Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa www.mzos.hr
- ❑ Internet stranica Northern Ireland Council for Integrated Education
- ❑ Komplementarno izvješće nevladinih organizacija na drugo državno izvješće o situaciji djece u RH; Web stranica Udruga za inicijative u socijalnoj politici (2002.)
- ❑ Listen in Order to Understand; Sonja Stanić; Kultura mira
- ❑ Mertens, D.M. (1997.), Research Methods in Education and Psychology: Integrating Diversity with Quantitative & Qualitative Approaches, Sage publications.
- ❑ McGlynn, Claire: (2003.), Stranmillis University College, Belfast: Integration for reconciliation?, The impact of integrated schools in Northern Ireland
- ❑ McGlynn, Claire: (2004.), Education for Peace in Integrated Schools: A Priority for Northern Ireland?, Child Care in Practice; Vol 10, No2, April 2004, p.p.85-94

- ❑ Motivacijski i emotivni čimbenici povratka izbjeglica u domovinu te prihvaćanja njihovog povratka od strane lokalnog stanovništva – empirijsko istraživanje, 2004. Misija OEES-a u RH i Agencija Puls
- ❑ OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe Mission to Croatia Field Centre Vukovar: Minority education in the Republic of Croatia: A Case Study in Vukovar-Sirmium County, August 2003.
- ❑ Potrebe djece u Vukovaru: Jesu li asimilacija ili segregacija jedina rješenja?; sažetak i preporuke sa stručnog skupa održanog u Vukovaru (2003.)
- ❑ Stavovi o školovanju u Vukovaru; sažetak istraživačkog projekta; Filozofski fakultet u Zagrebu; Odsjek za psihologiju (2001.)
- ❑ Vukičević, S. (2003.): Kako unaprijediti suradnju manjinskih zajednica i lokalne samouprave, Stina, br. 22-23
- ❑ Weiss, C.H. (1998.), Evaluation methods for studying programs and policies (2nd ed.). Upper Saddle River. NJ: Prentice Hall.
- ❑ Žabka, M. (2002.): Pravo na posebne škole, Informativni bilten za povratak, Novinska agencija Stina, Novinska agencija SAFAX